

องค์ความรู้

กรมวัฒนธรรม

โดยสำนักงานราชบัณฑิตยสภา

ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเขตแดน

ตัวอย่างศัพท์ที่ใช้ในการกำหนดแนวเขตแดนระหว่างประเทศในหนังสืออักษรากรรณภูมิศาสตร์ไทยเล่ม ๑ ฉบับราชบัณฑิตยสถานพิมพ์ครั้งที่ ๕ (แก้ไขเพิ่มเติม) ที่น่าสนใจมีหลายคำเช่นคำว่า เขตแดนระหว่างประเทศ หรือ international-boundary หมายถึงเส้นสมมุติที่กำหนดขึ้นโดยประเทศวิภาคีเพื่อเป็นขอบเขตและรู้ว่าอำนาจอธิปไตยของคนหรือของประเทศนั้นได้มาถึงที่สุดที่เส้นสมมุติเส้นนี้ เส้นสมมุติดังกล่าวอาจกำหนดขึ้นบนแผนที่แผนที่ หรือแสดงด้วยคำพรรณนาเป็นลายลักษณ์อักษรหรืออาจแสดงเป็นหลักฐานบนพื้นดิน

คำว่า แนวพรมแดน หรือ frontier หมายถึงพื้นที่ซึ่งมีความเกี่ยวพันทั้ง ๒ ประเทศซึ่งพื้นที่เกี่ยวพันนี้จะไปตามเส้นเขตแดนระหว่างประเทศโดยไม่มีข้อกำหนดแน่ชัดว่าจะต้องอยู่ลึกเข้าไปจากเส้นเขตแดนด้านละเท่าใด

คำว่า ขายแดน หรือ border หมายถึงพื้นที่จากเส้นเขตแดนระหว่างประเทศเข้าไปในดินแดนของประเทศใดประเทศหนึ่งไม่มีข้อกำหนดว่าจะอยู่

ลึกเข้าไปเท่าใด

ศัพท์ที่ใช้ในการกำหนดแนวเขตแดนระหว่างประเทศที่ได้ยินกันบ่อย ๆ แต่ส่วนใหญ่เข้าใจความหมายกันไม่ชัดเจนก็คือคำว่า สันปันน้ำ หรือ watershed หมายถึงบริเวณที่สูงหรือสันเขาซึ่งแบ่งน้ำที่อยู่แต่ละด้านของสันเขาให้ไหลออกเป็น ๒ ฟากหรือมีทิศทางตรงกันข้ามไปสู่แม่น้ำลำธารแต่สันปันน้ำในการกำหนดเขตแดนมักหมายถึงที่สูงหรือส่วนใหญ่คือสันเขาที่ต่อเนื่องกันและจะปันน้ำหรือน้ำฝนที่ตกลงมาให้แบ่งออกเป็น ๒ ฟากโดยไม่มีกรไหลย้อนกลับในกรณีที่มีสันเขาแยกออกเป็นหลายสันจะยึดถือสันเขาที่มีความต่อเนื่องมากที่สุดนั่นคือ สันเขาที่สูงที่สุด ไม่จำเป็นต้องเป็นสันปันน้ำเสมอไปแต่สันเขาที่สูงและมีความต่อเนื่องมากที่สุดมักจะได้รับการพิจารณาให้เป็นสันปันน้ำ

คำว่า ร่องน้ำลึก หรือ thalweg หมายถึงร่องน้ำที่มีความต่อเนื่องกันกับแม่น้ำโดยเป็นร่องน้ำที่ลึกที่สุดและนอกจากนี้ยังมีอีกหลายคำที่น่าสนใจซึ่งสามารถศึกษาค้นคว้าจากหนังสืออักษรากรรณภูมิศาสตร์ไทยฯ ได้

อภิเดช บุณยสงค์